

MUZEUL DE ARTĂ VECHĂ APUSEANĂ „ING.DUMITRU MINOVICI” NAȘTEREA UNUI MUZEU ÎN MEMORII ȘI DOCUMENTE

Adrian MAJURU

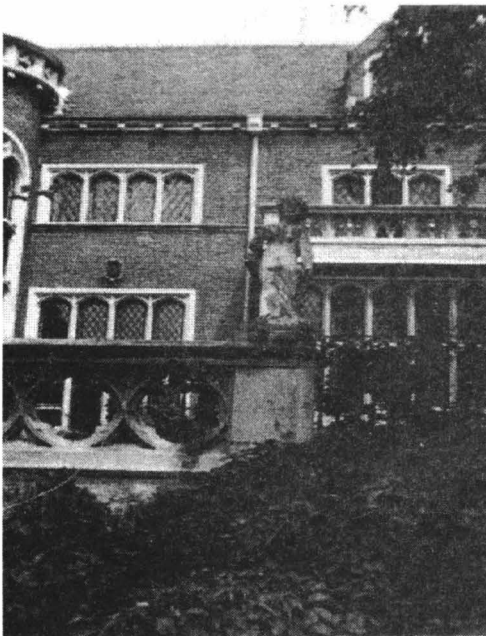
Muzeul de Artă Veche Apuseană „ing. Dumitru Minovici” din București, strada Nicoale Minovici nr. 3, s-a născut în iunie 1945, în urma donației făcute de Dumitru Minovici Academiei Române. Este singurul muzeu al Academiei Române din București.

Vom da întâi curs unui mic interviu realizat cu soția donatorului, Ligia Minovici, custode al muzeului între 1984 și 2003:

Adrian Majuru: *Vă rog să ne povestiți de episodul donării acestui muzeu splendid...*

Ligia Minovici: El a fost donat pe când nici nu-l cunoșteam pe bărbatul meu iar el tot ce colecționase... de când era mic iubea arta. Când avea 8-9 ani, mama sa ia dat niște bani întrebându-l “ce vrei să-ți cumperi?”, “un zmeu” a răspuns. Și el s-a dus în oraș, unde a intrat într-o librărie italiană unde a văzut niște reproduceri... le-a cumpărat și a venit acasă cu ele... era portretul lui Lorenzo Magnificul făcut de Benetto Gozzoli... o reproducere după Masaccio..., prima colecție. Cu timpul părinții au spus: “Lasă asta. Întâi și întâi vreau o meserie serioasă.” Atunci l-au trimis în Franța la Toulouse unde a studiat ingineria de mine și petrol. Adică nici o legătură cu arta. Apoi s-a dus la Paris unde a făcut „L'Ecole du Petrol” și apoi a venit în țară și l-au angajat la Creditul Minier. Aceasta era o societate care exporta petrol românesc în toată Europa. Absolut în toată Europa. Avea sediul la Viena. Se numea „Cremlin” societatea, și pe bărbatul meu l-au făcut directorul acestei societăți.

Ca să vedeți, nici o legătură cu arta dar pe el l-a făcut fericit faptul că putea să colinde toată Europa pentru afacerile firmei însă cu ocazia aceasta participa la vânzări, licitații, la expoziții, mergea în anticariate.. și așa și-a format un gust și o pricepere... . Când a venit în țară, „Cremlinul” s-a desființat precum și Creditul Minier de aici. Cu totul a stat 20 de ani în străinătate și lucrurile le-a trimis treptat, treptat. O dată a trimis căminul acesta florentin, care l-a achiziționat

bucată cu bucată... și le depozita pe la rude, la prieteni..., mai achiziționa mobilier... când a venit definitiv în țară, le-a strâns pe toate și apoi a început construcția casei care trebuia să țină seamă că va fi muzeu și trebuie să corespundă cu obiectele, ceea ce a fost foarte greu... trebuiau studii și o gândire profundă... și a avut un prieten, un arhitect italian, Canella, care a mai făcut o casă în stil gotic în București, pe strada Sofia. El s-a orientat după obiecte, de pildă, după acest covor Mosul de colecție, care este foarte mare, fiind un covor cu lucrătură cu noduri pe spate, și este foarte lung și foarte larg..., dincolo, biblioteca care este adusă de la Viena, cumpărată la licitație când un castel din Westfalia a fost dezafectat... și vedeți, camera urmează conturul bibliotecii care este în stil neoclasic iar tornadele sunt franțuzești lucrate de mână și se termină cu un capitel în stil gotic. În 1945 am făcut donația la Academie cu condiții care s-au respectat întocmai atâta timp cât am ținut de Academie.

A.M.: *În urmă cu câteva luni mi-ați evocat sugestia lui Petru Groza pentru salvarea acestui muzeu de la naționalizare...*

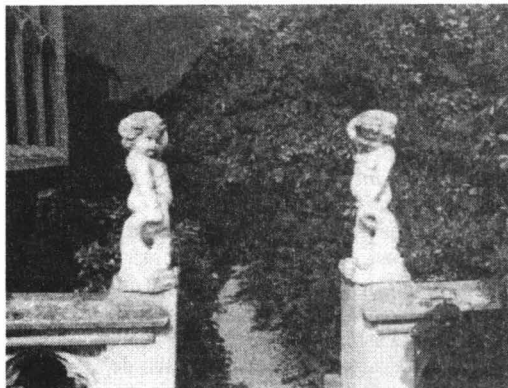
L.M.: Trebuie să vă spun că Petru Groza a fost salvatorul acestui muzeu și norocul nostru a fost că nu știu cine l-a sfătuit ce și cum și a început să vină aici, bineînțeles cu doi agenți, nu cu mașină..., pe jos... venea pe la 6.30 dimineața iar atunci bărbat-meu stătea cu toate hainele pregătite, ca un pompier, se îmbrăca și mergea cu el la ambele muzee... lui Groza îi plăcea foarte mult..., cum avea un oaspete străin îl aducea aici. Foarte mult ne-a ajutat.

Trebuie să vă spun – chiar dacă nu o să mă credeți ce ne-a spus – „să nu vă înscrieți în partid”... dealtfel, el nu era înscris în partidul comunist, el era în Frontul Plugarilor. Curios, nu mi-a

venit să cred lucrul acesta. Apoi a venit cu miniștri de-ai lui..., câteodată singur, câteodată cu o fată de-a lui... ne-a invitat odată la el acasă la dejun..., nu pot să spun cum erau dejunurile la ei. Ei, bine, dna. Groza era o femeie superioară și era fata unui doctor din Deva, și ca ținută și ca cultură și ca tot..., era extraordinară. Știți ce disciplină era acolo la masă? Nici unul dintre copii nu vorbeau neîntrebați. Cel mai mult vorbea el la masă și nici unul nu exista să pună o întrebare așa... iar dejunul era întotdeauna obișnuit... țin minte era totdeauna supă albă, o supă cu un fel de cremă peste care se punea smântână.

Apoi a făcut el o masă numai de actori și actrițe unde ne-a invitat și pe noi. Erau de față Tanța Cocea cu bărbatul ei, Dina Cocea cu bărbatul ei, Elvira Godeanu... Apoi a făcut o altă masă.... A spus “pentru d-na Minovici să facem o masă de avocați” și-a invitat pe Paraschivescu care era atunci președinte, câțiva care erau avocați, consilieri..., odată a invitat scriitori, între care pe Paul Dumitriu.

În sfârșit, el ne-a salvat muzeul acesta. Într-o bună zi a venit Roller – care lucra la Academie – și a venit și a spus că aici va ține Congresul mondial al tineretului – pentru prima oară în România și la București – și că noi o să plecăm de acasă... atunci Groza a spus: “A, o să vorbesc eu să vă dea o cameră la Ambasador...” și am spus “Nu, nu, eu nu plec de aici” Astfel, ne-am aranjat o cameră dincolo (Muzeul Nicolae Minovici n.a.) unde am stat aproape o săptămână, cât a ținut congresul. N-am avut încotro. Apoi a venit o dispoziție scurtă, publicată în

Monitorul Oficial al Academiei, de Roller. Acesta a dat o dispoziție ca această casă să nu mai fie muzeu ci urma să fie în întregime – deci și etajul unde locuiam – un sediu al tineretului mondial. Iar muzeul de desființează. Bărbatul meu era înnebunit.

Eu atunci m-am dus la Groza în audiență. Era acolo la Patriarhie, sus pe deal. M-am dus iar el m-a primit imediat și i-am spus despre ce este vorba. El care ținea la muzeul acesta, a telefonat lui Roller... și atunci a început să țipe: „Domnule, câtă vreme este Tretyakov la Moskova, o să fie și Minovici la București! Jos laba de pe muzeul Minovici! Domnule – îi spuse lui Roller – dumneata ai falsificat istoria, eu sunt dac, domnule, dumneata ai falsificat istoria...”, eu mă speriasem deoarece se înroșise la față și mă gândeam, Doamne, dacă i se face rău, ce mă fac, o să spună că ce i-am spus, ce i-am făcut. A țipat la Roller și a încheiat spunându-i: “...nu-ți grațiez șoferul! Să știi că nu-l mai grațiez... Ești un om rău... ” Chestia este că a renunțat Roller, și așa am scăpat casa, vă închipuiți ce ușor era pentru Roller să ne mutăm așa... în sfârșit. Roller acesta n’a avut nici el parte de noroc căci săracul avea un băiat care a murit, nu știu dacă știți povestea...

A.M.: ...nu...

L.M.: ...când s-a făcut un bazin... nu știu unde, a vrut să plonjeze și a căzut cu capul unde nu era adâncă apa, și a murit pe loc... uite, Dumnezeu pedepsește...

A.M.: De ce șoferul lui Roller ar fi avut nevoie de grațierea lui Groza?

L.M.: Probabil o fi făcut ceva contra regulamentului. Nu știu... nu cred că omorâse pe cineva dar probabil îi dăduse o amendă... întâmplări..., întâmplări...

Așa spune povestea. Acum vom da curs actelor. Actul de donație a fost încheiat pe 4 iunie 1945 la sugestia apropiaților dar și a doctorului Petru Gorza care, de bună credință, l-a avertizat pe proprietar că va urma să-și piardă locuința prin naționalizare. O donație ar putea să fie o salvare de la jaf. Donația a fost făcută pentru Academia Română.

Condițiile cuprinse în actul de donație realizat sub presiune politică în iunie 1945 sunt următoarele:

„(...)Casa dăruită este proprietatea mea în baza actului de vânzare cumpărare a terenului – suprafață de 825 m.p. – și autorizației de construcție a Primăriei Municipiului București cu nr. 67 din 2 aprilie 1941 pe o suprafață de 255 m.p. construiți, fiind concepută și construită de mine donatorul. De asemenea, când Academia ar dori să facă o recepție cu ocazia vizitei unor academicieni, savanți streini sau să facă vre-o solemnitate, mă oblig a-i pune al dispoziție încăperile de recepție care formează muzeul propriu zis.

Prin faptul că această casă posedă obiecte de artă (menționate în inventar) Academia va putea completa cu obiecte ce posedă în colecțiile ei: tablouri, tapițerii, cărți vechi, legături de cărți etc de preferință dintre anii 1400-1800, obiecte care s-ar încadra bine în stilul casei.

Subscrisul donator, îmi rezerv dreptul ca în timpul vieții mele, să adaug alte obiecte – în afară de cele donate prin prezentul act – și prevăzute în inventarul anexat, eventual să modific cum voi crede de cuviință, aranjamentul interiorului imobilului și să exercit custodia și administrația imobilului donat în interesul cât mai bune funcționări și prezentări, după cum voi crede de cuviință că este mai bine.

Prezenta donație o fac cu condiția expresă și rezolutorie ca în timpul vieții să fiu unicul administrator

custode al imobilului cu dreptul de folosință exclusiv pe tot timpul vieții mele în ceiace privește încăperile de la etajul I, sufrageria și dependințele.

Subscrisul iau asupra mea datoria la Creditul Urban, care grevează imobilul. (*încă băncile nu fuseseră naționalizate, n.m.*)

De asemenea, după moartea mea, fie soția mea, fie în caz de refuz al său, sau dacă nu aș mai fi căsătorit în momentul morții d-na Rozalia Bradler, domiciliată în București, str. Brezoianu nr. 29, să uzeze de drepturile de folosință ce mi le-am rezervat în tot timpul vieții lor.

Academia Română se obligă ca după moartea mea, sau dacă subscrisul aș renunța la drepturile ce mi-am rezervat, persoana care va locui în casă conform celor de mai sus – soția avînd dreptul de prioritate – să fie însărcinată cu custodia și administrarea muzeului și întregului imobil. Custodia și administrarea se va face de aceste persoane așa cum s-a prevăzut mai sus că se fac și de subsemnatul.

După moartea uneia din persoanele de mai sus vizate ca avînd dreptul de locuință și calitatea de administrator-custode în urma încetării mele din viață, va beneficia de aceste drepturi cealaltă persoană în viață. **În urma decesului și a acestor două persoane Academia Română va dispune cum va crede de cuviință de imobilul ce dăruiesc, atît în ceea ce privește folosința, cît și fondul. Doriința subsemnatului donator este însă ca acest imobil să continue a fi întrebuințat și mai departe, în aceleași condițiuni cum se arată mai sus și anume să servească ca muzeu de artă veche aplicată, fiind singurul la noi în țară de acest gen și care ar putea fi folositor și instructiv atît pentru persoanele care au interes de artă aplicată, cît și pentru tineretul care ar studia în general arta. (...)** București, iunie 1945.”

In Memoriam Ligia Minovici

S-a stins într-o strălucire pe care o vom păstra în suflet. Așa cum păstrezi tainele copilăriei sub chipul serios al maturității. Licențiată în litere și drept, doctor în drept începînd cu 1938, Ligia Minovici a fost un fervent apărător al adevărului, cu deosebire în cumplitele timpuri care au distrus într-o clipă, destine și un mod de viață citadin, civilizată: (1945-1965). Alături de soțul său, Dumitru-Furnică Minovici, - inginer în mine și petrol, cu doctorat în Domeniu, la Toulouse (1919) - a salvat nu de puține ori existența Muzeului de Artă Veche Apuseană. Începînd cu 1982, după decesul soțului său, a păstrat vie amintirea unei lumi distruse cu bună știință și a îndeplinit, nu fără efort, obligațiile pe care le presupune administrarea unui muzeu, în ciuda vârstei înaintate.

